

УДК 327.7:061.1ЄС

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.46.33>

ЕВОЛЮЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЄС: ПОШУК ТА ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ ПРІОРИТЕТІВ

Леся Дорош

*Національний університет «Львівська політехніка»,
Інститут гуманітарних і соціальних наук,
кафедра політології та міжнародних відносин,
вул. С. Бандери, 12, 79013, м. Львів, Україна*

З'ясовано ключові етапи формування та реалізації зовнішньополітичної стратегії ЄС із врахуванням перспектив втілення безпекових пріоритетів, визначених у рамках Стратегічного компасу. Наголошено, що російське повномасштабне вторгнення в Україну підкреслило необхідність зміцнення здатності ЄС мислити та діяти більш стратегічно у сфері безпеки. Стверджується, що спільні безпекові інтереси ЄС призвели до ініціювання нових документів у сфері безпеки і оборони, останнім з яких став Стратегічний компас, що ініційований наприкінці 2020 року та офіційно прийнятий 21 березня 2022 року міністрами закордонних справ і оборони ЄС. Стратегічний компас спрямований на те, щоб Союз та його держави-члени зміцнили свою безпеку та оборону, докладно описує інструменти та ініціативи, які забезпечать більш надійні, швидкі та рішучі зовнішні дії. Наголошено, що Стратегічний Компас є найбільш конкретною та реалістичною дорожньою картою для ЄС як постачальника безпеки, є «стратегією середнього рівня», яка перетворює пріоритети на реальні цілі та визначає можливості, які має розвивати Союз. Стратегічний Компас допомагає створити спільну європейську стратегічну культуру, підвищуючи здатність ЄС діяти, його самозабезпеченість, а також його політичну волю. З'ясовано чотири напрямки дій, передбачених документом: більш швидкі та рішучі дії, коли настає криза; захист громадян ЄС шляхом передбачення нових загроз і забезпечення доступу до стратегічних сфер; спільне інвестування та розвиток передового військового потенціалу для зменшення залежності; спільна робота проти загроз через зміцнення партнерства з НАТО, ООН та партнерами-однодумцями.

Ключові слова: ЄС, Стратегічний компас, PESCO, російсько-українська війна, безпека.

Актуальність дослідження. Президент Європейської Ради Шарль Мішель назвав 2022 рік «роком європейської оборони», враховуючи прийняття Стратегічного компасу безпеки та оборони, що має на мені посилити та конкретизувати амбіції Європейського Союзу (ЄС) в сфері політики безпеки та оборони [4]. Російське повномасштабне вторгнення в Україну посилює необхідність зміцнення здатності ЄС мислити та діяти більш стратегічно у сфері безпеки. Саме тому розгляд еволюції інституційної та нормативно-правової складових безпекової архітектури ЄС варто здійснювати головним чином в контексті конкретної безпекової та оборонної ситуації на континенті та планеті, а також у контексті формування та реалізації зовнішньої політики Європейського Союзу. Варто зауважити, що лівова частка країн-членів Європейського Союзу є членами Організації Північноатлантичного Договору (НАТО), тому деякі програми, ініціативи та погляди переплітаються між цими двома утвореннями. Окрім НАТО, Європейський Союз співпрацює з третіми країнами або організаціями, і у підсумку створює разом з ними нові ініціативи та програми, які згодом лягають у фундамент безпекової архітектури Союзу.

В умовах новітніх викликів, зумовлених повномасштабною агресією Росії проти України, загальним погіршенням міжнародної безпекової ситуації та підвищенням рівня зовнішньої загрози держави-члени ЄС краще розуміють спільні інтереси. До них належать територіальна цілісність, безпека зовнішніх кордонів Союзу, стійкість до пандемій, продовольча, водна та енергетична безпеки, екологічна стійкість, цілісність і належне функціонування єдиного ринку, безпечні та захищені мережі зв'язку, кібербезпека, боротьба з організованою злочинністю, тероризмом і екстремізмом тощо. Всі ці спільні інтереси призвели до ініціювання нових документів у сфері безпеки і оборони, останнім з яких став Стратегічний компас, що ініційований наприкінці 2020 року та офіційно прийнятий 21 березня 2022 року міністрами закордонних справ і оборони ЄС. Цей ключовий документ визначає політику у сфері безпеки та оборони ЄС на решту цього десятиліття та далі. Разом з тим остаточна версія Стратегічного компасу обіцяє «квантовий стрибок» у сфері оборони. Йдеться про його негайне впровадження. Хоча часовий горизонт складає від п'яти до десяти років, більше половини результатів Стратегічного компасу мають бути надані до 2022 року і практично жодного після 2025 року [5].

Стратегічний компас спрямований на те, щоб Союз та його держави-члени зміцнили свою безпеку та оборону, докладно описує інструменти та ініціативи, які забезпечать більш надійні, швидкі та рішучі зовнішні дії. Ця ініціатива охоплюватиме іншу ініціативу, також військового характеру, яка полягає у створенні сил швидкого розгортання (близько 5000 військовослужбовців), до яких країни-учасниці нададуть різні модулі можливостей і сил [6]. Тут важливо зазначити, що це не так звані сили швидкого реагування, які нещодавно були розгорнуті для захисту східних держав-членів НАТО, які відчують загрозу з боку Росії. Ці сили є частиною НАТО, а не ЄС [7].

Сьогодні ніхто не знає, як – і коли – закінчиться війна Росії проти України, і якими будуть наслідки для європейської безпеки в середньостроковій та довгостроковій перспективі (тобто наступні п'ять-десять років). Тож сучасні аналітичні дискусії дедалі більше зосереджуються на тому, як європейські країни мають підтримувати Україну, як Європі та Сполученим Штатам слід сприймати Росію та взаємодіяти з нею під час і після конфлікту та якою мірою об'єднана Європа має зміцнювати свою власну оборону. Відтак, актуалізуються дослідження сучасних безпекових пріоритетів, визначених у останніх ключових нормативно-правових документах ЄС, націлених на зміцнення європейської єдності та солідарності, посилення його спроможності та політичної волі діяти разом, захищаючи європейські інтереси та цінності.

Джерельну базу цього дослідження становлять головні нормативні документи ЄС [8], а також інформація про діяльність досліджуваних структур ЄС у сфері безпеки [1–2; 10–11]. Також основою цього аналізу є комплексні дослідження, у яких висвітлено сучасні виклики у сфері безпеки ЄС [3; 6–7]. Варто також виокремити аналітичні роботи дослідників [4–5; 9], які зосереджують увагу на новітніх нормативно-правових документах, головню Стратегічному компасі, що вироблені у рамках ЄС та спрямовані на протидію сучасним безпековим викликам та захист Європи.

Метою цієї розвідки є з'ясувати ключові етапи формування та реалізації зовнішньополітичної стратегії ЄС із врахуванням перспектив втілення безпекових пріоритетів, визначених у рамках Стратегічного компасу.

На саміті Європейської Ради «Спільні погляди, єдиний підхід: сильна Європа» 28 червня 2016 року Фредеріка Могеріні представила Глобальну стратегію безпеки Європейського Союзу. Цей документ визначив основні пріоритети руху ЄС після початку

конфлікту на сході України. За своєю суттю Глобальна стратегія безпеки виходить за колишні стандарти розуміння безпеки у вузькому, тобто військовому, розумінні парадигми безпеки. Тепер, як зазначає Ф. Могеріні, «Європейський Союз може поєднувати і комбінувати торгову політику, політику у сфері довкілля, гуманітарну допомогу, співпрацю та сприяння в сфері розвитку, а також роботу з забезпечення безпеки» [8]. Отож, цей документ можна вважати програмним з точки зору інтеграційних процесів у зовнішній політиці та політиці безпеки Європейського Союзу.

Варто зауважити, що Глобальна стратегія безпеки Європейського Союзу, на відміну від попередньої Стратегії 2003 року, передбачає не тільки посилення регіональної і міжнародної безпеки через систему миротворчості, а також концентрується на «спільних інтересах і принципах», і встановлює пріоритет гарантій безпеки перш за все для громадян ЄС та території ЄС. Відтак, можна говорити про те, що тепер Європейський Союз не може і не буде гарантувати безпеку третіх країн, які не є державами-членами ЄС. Однак, у Стратегії відзначено, що Європейський Союз і надалі буде продовжувати свою діяльність із запобігання і вирішення конфліктів, особливо в сусідніх країнах для мінімізації загроз власним громадянам [8].

Глобальна стратегія безпеки також акцентує увагу на необхідності посилення оборонного потенціалу Європейського Союзу. У Стратегії згадано, що тільки сильний і єдиний ЄС може протидіяти викликам сьогодення. Тобто документ підкреслює, що принцип об'єднання і розподілу ресурсів всіх держав-членів повинен застосовуватися до всіх витрат на оборону. Відтак, дослідники припускають, що період, коли Європейський Союз вдався тільки до «м'якої» сили, зміниться періодом більш активного використання «жорсткої» сили, спираючись на його оборонний потенціал, а також на партнерів у регіонах. Такі висновки базуються на положеннях Глобальної стратегії безпеки, де вказано, що тепер є колективним обов'язком скеровувати 20% оборонного бюджету на науково-технічні розробки, а також виділення 35% загальних витрат на обладнання для спільних закупівель. Отож, можна сказати, що Європейський Союз прагне посилити власний оборонний потенціал, тим самим нейтралізуючи його дефіцит, досягнувши узгодженості в оборонному плануванні і усунувши відставання деяких держав-членів ЄС у військовій сфері.

Отже, Глобальна стратегія безпеки передбачає активні інтеграційні дії у сфері безпеки та оборони, що демонструється політичними та інституційними змінами. Європейський Союз представив консолідацію потужної європейської оборонної технологічної та промислової бази, а Комісія визначила інтеграцію оборонної промисловості та ринку ЄС ключовим пріоритетом. Отож, коли ми говоримо про інституційні трансформації, то варто згадати й Європейський оборонний фонд (The European Defence Fund, EDF), який є складовою СЗБП, яка скерована на координацію та збільшення національних інвестицій в оборонні дослідження і покращення взаємодій між національними збройними силами. Ціллю Європейського оборонного фонду є фінансування спільних проектів з оборони, а також промислових об'єктів і підтримання спільних досліджень з оборони по всьому Європейському Союзу. З 2021 року Європейський оборонний фонд сприяє створенню інноваційної і конкурентоспроможної оборонно-промислової бази, і зробить внесок в стратегічну автономію Європейського Союзу. Під стратегічною автономією розуміють можливість ЄС захищати себе, не опираючись на Сполучені Штати Америки. Відтак, Європейський оборонний фонд створює новий комплексний оборонний пакет для Європейського Союзу [11]. EDF наділено майже 8 мільярдами євро до 2027 року, а в 2024 році почнуться обговорення щодо додаткового

фінансового пакету на період 2028–2035 років. EDF вже інвестує в оборонні дослідження та проекти розвитку потенціалу, і всі 27 держав-членів ЄС мають потенціал отримати доступ до Фонду для програм співпраці [3].

Також до європейської безпекової архітектури можна віднести Європейське оборонне агентство (EDA), яке було утворено у 2004 році. Агентство підпорядковується Раді Європейського Союзу, від якого отримує завдання. Метою Європейського оборонного агентства є підтримка держав-членів і Ради ЄС у покращенні європейського оборонного потенціалу у сфері управління кризами та підтримки європейської безпеки і оборонної політики. Отож, Агентство виконує три основні завдання: підтримка розвитку оборонного потенціалу і військового співробітництва між державами-членами Європейського Союзу; стимулювання досліджень в оборонній та технологічній сферах, а також зміцнення європейської оборонної промисловості; висвітлення поточного стану військової складової Європейського Союзу [10].

У грудні 2017 року було започатковано постійну структуровану співпрацю (PESCO), про яку зазначалось ще у Лісабонській угоді (2007 р.), але не втілювалось майже десять років. Лісабонська угода запровадила положення PESCO для будь-якого аспекту подальшої інтеграції, і вперше вона була використана в оборонній/військовій сфері. Окрім цього інституційно Європейська Рада схвалила новий інструмент – Координований щорічний огляд оборони (CARD), метою якого стало забезпечення нового каналу для спонукання держав-членів до усунення недоліків можливостей і моніторингу прогресу в напрямку вдосконалення можливостей. Завдання CARD спрямовані на «сприяння розвитку потенціалу для усунення недоліків, поглиблення оборонної співпраці та забезпечення більш оптимального використання планів оборонних витрат [9]. Разом EDF, PESCO та CARD складають три окремі, але взаємопов'язані розробки, спрямовані на підвищення безпеки та обороноздатності ЄС [1].

Дослідники стверджують, що Глобальна стратегія ЄС була найсмівливішою заявою про амбіції ЄС у сфері безпеки, що були виражені у фразі «стратегічна автономія». Девід Макалістер, голова Комітету Європейського парламенту у закордонних справах, закликав Європейську Раду підготуватися до «стратегічного суверенітету» ЄС, вказуючи, що інтеграція є важливою для досягнення цієї мети. Водночас політики розуміють, що державам-членам бракує спільної стратегічної культури та вони по-різному сприймають загрози, що ускладнює вирішення завдань у сфері безпеки [Цит. за 9].

З іншого боку, країни-члени ЄС, де б вони не були розташовані географічно, стикаються з багатьма загальними загрозами. Власне подоланню згаданої вище проблеми розрізненості бачень ключових загроз, і необхідності формування спільної стратегічної культури і було присвячене перше завдання при формуванні вже згаданого нами Стратегічного компасу – забезпечення спільної стратегічної культури впродовж встановленого часу та детальний аналіз загроз, що мало б уможливити концептуалізацію на рівні ЄС зв'язків між ризиками, безпекою та пов'язаними з ними загрозами в узгодженому цілому [9]. Саме Стратегічний компас має продемонструвати (без заплутування та без зловживань з боку держав-членів, яким бракує рішучості підтримувати ЄС як інтегроване об'єднання у сфері безпеки та оборони) відповідний та визначений рівень амбіцій, а також чітко визначити засоби та навіть часові рамки для досягнення визначених стратегічних цілей. У практичному сенсі роль Стратегічного компасу полягає в тому, щоб «підштовхувати» країни-члени до спільного розуміння ключових загроз для Європи та того, як їм разом протистояти.

Дослідники вважають, що Стратегічний компас є «стратегією середнього рівня», яка перетворює пріоритети на реальні цілі та визначає можливості, які має розвивати

Союз. Йдеться про продовження розпочато ще у 2007 році Європейським оборонним агентством постійного оновлення Плану європейських оборонних можливостей, процесу, що розвивається і базується на аналізі потреб, розробленому для надання допомоги державам-членам у раціоналізації ресурсів і збільшенні можливостей [9]. Тут важливо наголосити, що Стратегічний компас відображає повний спектр внесків і поглядів щодо проблематики оборони та безпеки, пояснюючи, як ЄС має вирішувати складні виклики. Окрім цього така посиленна співпраця національних оборонних активів є єдиною можливістю для європейської оборони наразі, враховуючи відсутність наднаціонального органу ЄС у сфері оборони. Саме Стратегічний компас міг би порекомендувати шляхи кращої інтеграції існуючих інструментів або створення централізованого центру, здатного розвинути ситуаційну обізнаність, що охоплює морську безпеку, гібридні загрози, кризи, спричинені кліматом, піратство та захист критичної інфраструктури тощо. Загалом у документі пропонується понад 50 результатів із термінами виконання, більшість із яких встановлено до 2025 року. Компас є найбільш конкретною та реалістичною дорожньою картою для ЄС як постачальника безпеки, яку ми бачили в історії блоку. Зіткнувшись із такою тектонічною зміною геополітичного ландшафту як вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, країни-члени та Європейська служба зовнішніх дій (EEAS) адаптували документ під час перегляду в останню хвилину до марафону переговорів [5].

Прийняття Стратегічного компасу передувало чотири основних аналізи у сферах: управління кризами, стійкості, розвитку можливостей і партнерства. У його межах рекомендовано застосування принципу субсидіарності, але з чіткими каналами та способами взаємодії між різними рівнями, охоплюючи інституції ЄС, держави-члени, державний та приватний сектори, цивільні та військові суб'єкти, ЄС та НАТО. З точки зору розвитку спроможностей, наголошується на необхідності розширити взаємодоповнюваність між ЄС і НАТО.

Стратегічний компас встановлює чіткі зобов'язання, які мають бути досягнуті у визначені часові рамки та розділені на чотири широкі сфери: дія, безпека, інвестиції та партнерство. «Дія» спрямована на те, щоб бути здатним реагувати на будь-яку ситуацію, яка може становити загрозу європейській безпеці або міжнародному миру та стабільності, у швидкий та надійний спосіб. З цією метою існує бажання діяти з партнерами, де це можливо, але також і поодиночі, де це неможливо, чіткий натяк на відсутність інтересу США до географічних сценаріїв, де їхні інтереси не знаходяться під загрозою, але де інтереси Європи присутні. Мета полягає в тому, щоб зміцнити цивільні та військові місії, надавши їм можливість швидше та гнучкіше приймати рішення та сприяючи більшій солідарності у фінансуванні операцій. Також бажано розширити здатність до швидкого розгортання на основі гнучких і сумісних модулів військових підрозділів, наданих державами-членами, які зобов'язалися це зробити, здатних розгорнути близько 5000 військових (включаючи стратегічні засоби) для вирішення різних типів криз. Існує також бажання посилити командні та контрольні структури, як цивільні (Civilian Planning and Conduct Capacity), так і військові (Military Planning and Conduct Capacity, підрозділ Військового штабу ЄС) [6].

У сфері «безпеки» мета полягає в тому, щоб збільшити здатність передбачати загрози, забезпечити доступ до стратегічних сфер і захистити європейських громадян. Для досягнення цієї мети буде збільшено можливості розвідки, що дасть змогу відстежувати розвиток географічних сценаріїв, які вважаються актуальними, а також створювати стратегічне передбачення. Також має бути створено так званий «EU Hybrid Toolbox», який об'єднає різні вже існуючі інструменти для виявлення та реагування на широкий спектр гібридних загроз, особливо дезінформації та втручання з-за меж Союзу. Особлива увага приділятиметься кіберзахисту, а також відкритому доступу в морській зоні та космічному просторі.

Що стосується «інвестицій», ідея полягає в тому, щоб набути необхідних навичок діяти автономно, зменшуючи технологічну та промислову залежність, з особливим акцентом на так званих стратегічних механізмах.

«Партнерство» спрямоване на зміцнення та розширення співпраці з провідними міжнародними інституціями (НАТО, ООН, ОБСЄ, Африканський Союз та АСЕАН), а також з третіми державами, з якими вже існують постійні відносини співпраці, або з тими, які бажають їх розвивати. Союз хоче практикувати, просувати та захищати багатосторонність, в онові якої лежить міжнародне право, зміцнюючи та налагоджуючи багатосторонні та двосторонні відносини. Особливу увагу буде приділено таким партнерам, як Велика Британія (з якою планується укласти глобальну угоду про співпрацю), США, Норвегія та Канада, а також таким регіонам, як Західні Балкани, Африка, Азія та Латинська Америка. Нова пропозиція, схоже, полягає у створенні форуму партнерства в сфері безпеки та оборони для обговорення та роботи з партнерами щодо спільних викликів і загроз [6].

Особливу увагу у «Стратегічному компасі» приділено створенню можливостей покращити реакцію Європейського Союзу на гібридні загрози. Йдеться про низку пропозицій, пов'язаних із забезпеченням захисту від гібридних загроз, вказуючи, що вони повинні включати «профілактичні, кооперативні, стабілізаційні, обмежувальні заходи та заходи відновлення, а також посилення солідарності та взаємодопомоги» [5]. Йдеться, зокрема, про створення груп швидкого гібридного реагування ЄС, зміцнення інструментарію кібердипломатії ЄС і подальший розвиток Рамкової основи політики кібероборони ЄС. У 2022 році Комісія також запропонувала новий Європейський закон про кіберстійкість, щоб посилити реакцію Союзу на кіберзагрози [4].

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну європейські лідери зустрілися у Версалі 10–11 березня 2022 року, щоб обговорити, як найкраще відповісти Кремлю. Важливим елементом Версальської декларації був заклик лідерів до збільшення інвестицій, щоб заповнити критичні прогалини у військовому потенціалі збройних сил Європи. У Декларації міститься звернення до Європейської Комісії проаналізувати прогалини в оборонних інвестиціях, з якими стикається ЄС, і надати рекомендації щодо подальшого зміцнення Європейської оборонної технологічної та промислової бази. Природно, що будь-які дискусії щодо підвищення рівня витрат на оборону означатимуть необхідність обмірковувати типи військового потенціалу, який Європа повинна набути в короткостроковій (2022–2025), середньостроковій (2025–2030) і довгостроковій (2030+) перспективі [3]. На результатах цих дискусій щодо можливих пріоритетів розвитку та/або набуття військового потенціалу, без сумніву, позначаються географічні, промислові та культурні інтереси та пріоритети держав-членів ЄС.

«Війна проти України доводить, що Європа в ще більшій небезпеці, ніж ми думали лише кілька місяців тому, коли було представлено перший проект цього Стратегічного компасу», – визнав Жозеп Боррель у своїй передмові до Стратегічного компасу [7]. Війна Росії проти України, без сумніву, змінила Компас у три способи: вона загострила фокус, вона спровокувала стрибок у європейських видатках на оборону та посилила відчуття невідкладності впровадження [5]. Насправді дії Росії підтвердили оцінку Європейського оборонного агентства, зроблену ще в листопаді 2020 року, тобто перед вторгненням у 2022 році, про те, що європейським державам слід терміново інвестувати в основні бойові танки, системи захисту солдатів/технології захисту сил, патрульні надводні кораблі, протидію безпілотним засобам, повітряні системи, розвивати оборонно-космічні можливості та військову мобільність. Кожна з цих військових

можливостей може бути корисною європейським збройним силам для стримування подальшої російської агресії, навіть якщо прогрес у кожній із цих сфер можливостей буде відносно повільним [2].

Висновки. Сучасна зовнішня політика та політика безпеки ЄС є адаптацією до нової реальності у світовій політиці. У Європейському Союзі, а також серед його союзників, спостерігається значний розвиток форумів, ініціатив, проєктів, а також механізмів співробітництва держав-учасниць у сфері безпеки. Всі вони підкріплені нормативно-правовою базою, яка еволюціонує та вдосконалюється у відповідь на сучасні безпекові виклики. Стратегічний компас ЄС, що ініційований наприкінці 2020 року, визначає політику у сфері безпеки та оборони ЄС на решту цього десятиліття та далі, у його рамках визначаються спроби для ефективного розподілу безпекового та оборонного «тягаря» з НАТО, зосередившись на сферах компетенції, включаючи зобов'язання щодо безпеки глобальних благ, інвестуючи в морську, космічну сфери та кіберсферу.

Стратегічний компас – це новий погляд на стару проблему: спроба надати ЄС стратегічної суб'єктності та автономії [9]. Він існує інституційно та нормативно, втім не є заміною Глобальній стратегії ЄС. Разом з тим повномасштабна агресія РФ проти України ще краще проявила, що Європейському Союзу слід відмовитись від декларативної дипломатії, а зайнятись вирішенням реальних проблем, які потребують спільних можливостей, ресурсів і зобов'язань. Безпосередні наслідки війни Росії в Україні, ймовірно, піднімуть питання про масштаб збільшення європейських витрат на оборону та про те, як найкраще використати ці додаткові ресурси для модернізації та зміцнення військового потенціалу Європи. Саме Стратегічний Компас є тією важливою ініціативою руху спільної політики безпеки та оборони на наступні 5–10 років, що допомагає творити спільну європейську стратегічну культуру, підвищуючи здатність ЄС діяти, його самозабезпеченість, а також його політичну волю. У його рамках пропонуються чотири напрямки дій: більш швидкі та рішучі дії, коли настає криза; захист громадян ЄС шляхом передбачення нових загроз і забезпечення доступу до стратегічних сфер; спільне інвестування та розвиток передового військового потенціалу для зменшення залежності; спільна робота проти загроз через зміцнення партнерства з НАТО, ООН та партнерами-однодумцями. Цей документ демонструє зростання розуміння необхідності конкретних результатів, які підтримують співпрацю з НАТО та зміцнюють європейську безпеку та оборону. Стратегічний Компас демонструє, що немає альтернативи більш стійкому, більш спроможному та стратегічно важливому Європейському Союзу.

Російське вторгнення в Україну в лютому 2022 року стало «сейсмічним поштовхом» для європейської безпеки. Неможливо передбачити, якими будуть середньострокові та довгострокові наслідки таких дій, але оскільки докази російських військових злочинів зростають, повернення до статус-кво виглядає немислимим. У цьому контексті **перспективними видаються подальші дослідження** та обговорення новітніх ініціатив, які можуть ще більше посилити роль ЄС у сфері оборонної політики, визначити міру сучасної демократичної, політичної та безпекової відповідальності Європейського Союзу та загальної ролі ЄС у зовнішніх справах.

Список використаної літератури

1. Дорош, Л.О., Романик, В.І. (2020). PESCO, CARD, EDF: стратегія, аналіз та фінансування у сфері гарантування безпеки Європейського Союзу. *Humanitarian Vision*, Vol. 6, № 2: 1–7.

2. Biscop, Sven. (2020). European Defence and PESCO: Don't Waste the Chance. *EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability, Policy Papers*, 5 May, No. 1. URL: https://euidea.eu/wp-content/uploads/2020/05/euidea_pp_1.pdf
3. Fiott, Daniel. (2022). The Fog of War: Russia's War on Ukraine, European Defence Spending and Military Capabilities. *Intereconomics*. 57(3), 152-156. DOI: 10.1007/s10272-022-1051-8
4. Håkansson, Calle (2022). Where does the Compass point? The European Commission's role in the development of EU security and defence policy. *European View*. Vol. 21(1): 5–12. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/17816858221086425>.
5. Koenig, Nicole (2022). Putin's war and the Strategic Compass: A quantum leap for the EU's security and defence policy? Policy Brief. *Jacques Delors Centre, Hertie School*. 29 April. URL: <https://www.delorscentre.eu/en/publications/detail/publication/putins-war-and-the-strategic-compass-a-quantum-leap-for-the-eus-security-and-defence-policy>
6. Pontijas Calderón, José Luis (2022). Major milestones in the EU's agenda in security and defence. *IEEE Analysis Paper*. URL: https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_analisis/2022/DIEEEA07_2022_JOSPON_Agenda_ENG.pdf
7. Salija, Rumi (2022). The Rewriting of the EU's Military Strategy. *Finabel*. URL: <https://finabel.org/wp-content/uploads/2022/05/IF-24.05-1.pdf>
8. Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe. A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy. (2016). *Council of the European Union*. URL: https://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf
9. Sweeney, Simon, Winn, Neil. (2022). Understanding the ambition in the EU's Strategic Compass: a case for optimism at last? *Defence Studies*. 22:2, 192–210. DOI: 10.1080/14702436.2022.2036608
10. The European Defence Agency (EDA): Who we are (2023). *European Defence Agency*. URL: <https://eda.europa.eu/who-we-are>
11. The European Defence Fund (2023). *European Commission*. URL: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/european-defence-fund-edf_en

EVOLUTION OF REGULATORY AND LAW ENSURING OF THE EU SECURITY: SEARCH AND DETERMINATION OF KEY PRIORITIES

Lesia Dorosh

*Lviv Polytechnic National University,
Institute of Humanitarian and Social Sciences,
Department of Political Science and International Relations,
Bandera str., 12, 79013, Lviv, Ukraine*

It has been clarified the key stages of the formation and implementation of the EU's foreign policy strategy, taking into account the prospects for the implementation of the security priorities defined by the Strategic Compass. It was emphasized that Russia's full-scale invasion of Ukraine highlighted the need to strengthen the EU's ability to think and act more strategically in the security sphere. It is argued that the common security interests of the EU have led to the initiation of new documents in the field of security and defence. The Strategic Compass was the latest one, which was initiated at the end of 2020 and officially adopted on March 21, 2022, by the ministers of foreign affairs and defence of the EU. The Strategic Compass aims to enable the Union and its Member States to strengthen their security and defence, detailing the tools and initiatives that will ensure stronger, faster and more decisive external action. It has been emphasized that the Strategic Compass is the most concrete and realistic road map for the EU as a security provider, is a 'mid-level strategy' that turns

priorities into real goals and defines the capabilities that the Union should develop. The Strategic Compass helps to create a common European strategic culture, increasing the EU's capacity to act, its self-reliance as well as its political will. It has been clarified the four lines of action envisaged by the document: faster and more decisive action when a crisis occurs; protection of EU citizens by anticipating new threats and ensuring access to strategic areas; joint investment and development of advanced military capabilities to reduce dependency; working together against common threats through strengthening partnerships with NATO, the UN and like-minded partners.

Key words: EU, Strategic Compass, PESCO, Russian-Ukrainian war, security.